

Van Hoof

dus aan wat ik met de kamer heb afgesproken. Het kabinet is van mening dat wij bredere en grotere stappen mochten zetten, maar daarvoor heeft de Kamer nog geen ruimte geboden.

De heer **Van Hijum** (CDA): Ik heb goed geluisterd naar de woorden van de staatssecretaris en eveneens naar zijn weergave van het debat van afgelopen dinsdag. Toch was ook de CDA-fractie enigszins verrast door het besluit van de staatssecretaris. De reden daarvan is onder andere dat mijn fractie toen ook nadrukkelijk heeft gevraagd in welke sectoren op dat moment overleg gaande was over de vrijstelling van die arbeidsmarkt-toets. De staatssecretaris kwam toen niet met het lijstje waarop die zeventien sectoren zijn vermeld. Het is juist dat hij de ruimte heeft om die vrijstelling te geven op het moment dat daarvoor aanleiding is. Dat neemt niet weg dat dient te worden voldaan aan een aantal inhoudelijke criteria waarvan hij er zojuist enkele heeft genoemd. Tevens moet een en ander gebeuren na goed overleg met de sociale partners. Kan de staatssecretaris duidelijk uitleggen in hoeverre aan die criteria wordt voldaan en kan hij dat voor de Kamer op papier zetten?

Staatssecretaris **Van Hoof**: Dat is geen enkel probleem. Het is juist dat ik die lijst op dat moment niet heb vorgelegd. Ik heb met de sociale partners immers ook niet afgesproken dat er voor iedere sector overleg wordt gevoerd. De betreffende sectoren zijn specifiek genoemd en daarvan maakten de bouw en het transport onderdeel uit. Ik heb al gezegd wat de uitkomst van het overleg met de sector transport was en ik ben bereid om een en ander op papier te zetten. Hetzelfde geldt voor de bouw. Ook heb ik gezegd dat de bezwaren in de laatstgenoemde sector betrekking hebben op het flankerend beleid. Die hebben met deze kwestie niets te maken.

Ik ben tevens bereid om de criteria nogmaals voor te leggen, evenals de ontwikkeling in de WW-cijfers. De Kamer zal na het zien daarvan met mij vaststellen dat er bijvoorbeeld in de bouw in de maanden tot eind oktober van dit jaar sprake was van een daling van 25%. Wij zitten daar dus onder het percentage van 4 dat wij steeds als criterium hebben gehanteerd. Ook aan alle andere criteria is voldaan.

De heer **Fritsma** (PVV): De gevolgen van het openstellen van de Nederlandse arbeidsmarkt voor werknemers uit Polen en andere nieuwe EU-lidstaten zijn gewoonweg niet te overzien. Ik noem een enorme toename van immigratie, een extra druk op sociale voorzieningen en verdringing op de arbeidsmarkt door concurrentie van werknemers uit Oost-Europese landen. De staatssecretaris heeft op 17 december maar liefst zestien sectoren opengesteld voor deze nieuwe werknemers. Kennelijk kan de staatssecretaris de bedoelde gevolgen wel overzien. Kan de staatssecretaris garanderen dat deze negatieve gevolgen niet zullen plaatsvinden?

Staatssecretaris **Van Hoof**: Voorafgaand aan de discussie over het openstellen van de grenzen is wetenschappelijk onderzoek verricht. Momenteel is er geen aanleiding om te veronderstellen dat de daarbij aangekondigde ontwikkeling zal worden overstegen. De situatie is dus heel overzichtelijk. In hoeverre is er sprake van verdringing? Als de WW-cijfers laag zijn en het aantal vacatures groot is, kan er geen sprake van

verdringing zijn. In hoeverre zien wij integratieproblemen? De Polen komen tijdelijk in Nederland werken en gaan daarnaar weer terug naar hun land. Dat hebben wij in het verleden al gezien. Daar ligt geen probleem. Reguliere werknemers in Nederland kunnen gebruik maken van sociale voorzieningen voor zover de desbetreffende wettelijke regelingen dat toestaan.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): De houding van de Kamerleden is tekenend. De angst en naar binnen gekeerdheid vallen mij zeer op. De D66-fractie is voor open grenzen en voor een vrij verkeer van werknemers. Dat is immers een goede aanpak van de illegaliteit. Het zorgt daarnaast voor gelijke arbeidsvoorwaarden. Ook komen op die manier de mensen in de CWI-bakken eindelijk aan de beurt. Is de staatssecretaris dat met mij eens?

Staatssecretaris **Van Hoof**: Ik kan daar kort iets over zeggen. Het is waar dat het niet openen van de grenzen of het niet verlichten van de eisen ook effecten heeft. Als mensen niet op een legale manier in Nederland kunnen werken, weten wij dat er een grote kans is dat zij langs illegale weg alsnog aan de slag gaan. Ik neem de transportsector als voorbeeld. Dat voorbeeld laat zien dat bij het dichthouden van de grenzen transportbedrijven zich in het buitenland vestigen en dat de werkgelegenheid en de aanpalende werkgelegenheid in Nederland verdwijnt. In dat geval breken wij de eigen arbeidsmarkt af. Wie bedenkt dat het transport de aderen van onze economie vormt, weet dat het slecht is om geen ruimte te geven aan de Nederlandse transportbedrijven.

Vragen van het lid Koenders aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking over **de situatie in Darfur**.

□

De heer **Koenders** (PvdA): Voorzitter. Tot vlak voor dit debat bereiken ons dramatische berichten over de vluchtelingensituatie in Darfur. Die verslechtert zeer ernstig met de dag. Er is nauwelijks nog humanitaire toegang. Die is dan ook historisch laag. 350 hulpverleners zijn geëvacueerd uit Sudan en Tsjaad. Honderdduizenden mensen zijn op de vlucht geslagen. De verwachting is dat in de komende periode, waarin de diplomatie op kerstvakantie is, duizenden slachtoffers zullen verhongeren of zullen worden vermoord. En dat terwijl geen camera Darfur in mag en er veel gepraat wordt en er niets gebeurt. President Bashir lacht in zijn vuistje en Jan Pronk wordt het land uitgestuurd.

De eerste en belangrijkste vraag is hoe lang wij blijven praten met de regering van Sudan. Wij zijn al vier jaar in discussie met de regering. Het resultaat is een verslechtering van de situatie.

Mijn volgende vraag heeft betrekking op het feit dat Nederland de derde donor in Sudan is. Welke activiteiten ontplooit de minister in de komende weken om verbetering in de situatie te brengen? Ik wijs op het zeer magere resultaat van de Europese Top van afgelopen weekend waarin Nederland nog wel een aantal dingen heeft gedaan, maar die kennelijk alleen resulteerde in een oproep aan de Sudanese autoriteiten om hun verantwoordelijkheid te nemen. In de Razed in januari zal er opnieuw over dit onderwerp worden gesproken. Hoe

Koenders

is dit mogelijk? Wat was de Nederlandse inzet? Hoe kan dit magere resultaat worden verklaard?

Onder leiding van onder andere oud-minister van Buitenlandse Zaken Van Aartsen is een internationaal initiatief genomen dat mijn fractie onderschrijft. De initiatiefgroep is van mening dat nu het moment is aangebroken om op een aantal punten forse multilaterale sancties in te zetten tegen Sudan, middelen te zoeken om de olieverkopen van Sudan aan te pakken en bankrekeningen te sluiten. Steunt de minister die benadering en zal zij zich daarvoor inzetten? Als dit wereldwijd niet mogelijk is, dan zou dit in ieder geval in Europa moeten gebeuren.

Mijn volgende vragen hebben betrekking op de alternatieven naast de sancties. Een militaire actie is niet noodzakelijkerwijs de beste oplossing. Toch vraag ik mij af waarom er bijvoorbeeld geen planning wordt gemaakt voor de instelling van een no-flyzone, omdat er dagelijks mensen worden gebombardeerd in Darfur. De Engelse en Amerikaanse regering zijn nu ook bereid om hiervoor voorbereidingen te treffen. Is de minister bereid het initiatief te nemen om een dergelijke planning op te stellen in het kader van de Europese Unie of eventueel de NAVO? Mijn voorkeur gaat overigens uit naar de Europese Unie gezien de resultante in de regio. Is zij van plan dit met de Engelse autoriteiten te bespreken? De heer Blair heeft hier duidelijke uitspraken over gedaan.

□

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Voorzitter. Ik ben blij met de aandacht voor Darfur die is opgeroepen door het artikel in NRC Handelsblad van een aantal voormalige ministers van Buitenlandse Zaken. Ik ben ook blij dat de Kamer hierop reageert en niet alleen hierop, maar ook op de zeer verslechterende situatie in Darfur en omgeving. Dit geldt niet alleen voor de humanitaire aspecten van het conflict, maar ook voor de diplomatieke mogelijkheden om de regering El-Bashir zo ver te krijgen dat zij accepteert dat er een hybride vredesmacht van de Afrikaanse Unie en de VN wordt gestationeerd om de bevolking in Darfur te beschermen.

De heer Koenders heeft gevraagd hoe lang wij nog met de regering in Khartoum praten. Wij praten zo lang als het nodig, maar in de tussentijd worden er veel activiteiten ondernomen. Wij praten niet vier jaar lang over Darfur. Sinds het vredesakkoord dat in mei jongstleden is afgesloten, praten wij over de uitvoering daarvan. Wij praten met de partijen die zich niet houden aan het staakt het vuren, de Sudanese overheid en een aantal rebellen in het gebied. Wij praten natuurlijk ook met internationale partijen.

Er is een Sudan Contactgroep, getrokken door Nederland, die bestaat uit de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en de Europese Commissie, maar ook uit een aantal andere belangrijke landen. Een aantal weken geleden hebben gesproken over sancties en over nieuwe initiatieven, want al die initiatieven moeten worden voorbereid en dit gebeurt binnen de Sudan Contactgroep. Geen enkele sanctie is daarbij uitgesloten. De no-flyzone is hier een onderdeel van.

Een ander initiatief is gericht op verbreding van de coalitie. Het heeft uiteindelijk weinig zin om met een westerse blik te kijken naar dit conflict. Daarom proberen wij nu al om de coalitie te verbreden met Arabische landen, zoals Indonesië en Maleisië, en met landen als

India en China die een belangrijke rol kunnen spelen bij het opvoeren van de druk op de regering in Khartoum om haar te bewegen te accepteren wat internationaal al is geaccepteerd, namelijk de stationering van een hybride macht. Onze oorspronkelijke en optimale opzet was gericht op een VN vredesmacht, maar dit compromis kan voorlopig voldoende zijn.

Voorts richten wij ons op versterking van de Afrikaanse Unie, want als de Afrikaanse Unie wegloopt omdat zij financieel of militair onvoldoende wordt gesteund, is er straks helemaal niets om op voort te bouwen. Natuurlijk spreken we bilateraal met de Britten en natuurlijk binnen de Europese Unie. Daar bleek in de afgelopen week niet meer haalbaar dan wat we hebben gedaan. Dat neemt niet weg dat we in Europees verband volop en voortdurend bezig zijn met nieuwe initiatieven. Inderdaad sluit dat aan op het artikel van de betrokken ministers, maar ook op de motie die bij de algemene politieke beschouwingen kamerbreed is aanvaard, die ook is gesteund door de heer Koenders, waarin staat dat de regering zich op alle mogelijke manieren tot het uiterste moet inspannen om te bevorderen dat onder VN-vlag een Afrikaanse troepenmacht kan worden gestationeerd en dit te betrekken bij de no-flyzone. Dat is dus onderdeel van de besprekingen.

De heer **Koenders** (PvdA): Ik zal geen kritiek hebben op het activisme van deze minister voor deze zaak; ook als lid van een oppositiepartij vind ik die bewonderenswaardig. Ik vraag mij echter wel af of zijzelf nog gelooft in de strategie die wij volgen. Hoe vaak moeten wij hier niet terugkomen en constateren dat het gesprek tot niets leidt? Dat valt de minister niet te verwijten, maar wel de strategie, die steeds is gebaseerd op de veronderstelling dat met de regering van Soedan overeenkomsten te maken zijn – en dat terwijl het resultaat van de afgelopen periode gewoon nul is.

Ik vraag de minister om duidelijkere antwoorden op mijn vragen. Natuurlijk wordt nu samengewerkt met de Arabische Liga en met de Afrikaanse Unie. Dat is vooruitgang, maar gaat de minister zich vanaf morgen hardmaken voor de sancties waarom de oud-minister van Buitenlandse Zaken Van Aartsen vraagt? Verder heeft de Kamer uitgesproken dat die no-flyzone er moet komen. Dat kan alleen als nu met de planning wordt begonnen, dus de militaire organisaties in de EU of een battle group worden klaargezet en er vanaf nu druk van uitgaat. Is de minister hiertoe bereid? Tot slot vraag ik de minister wat haar voorstellen zijn als voorzitter van de co-ordination group om de toegang voor humanitaire hulp tot Darfur en Oost-Tsjaad te verbeteren.

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Ik heb al gezegd dat we binnen de Soedan-contactgroep, vooruitlopend op welk artikel van welke groep ook en op welk Kamerdebat ook, al bezig zijn met de opstelling van een plan om sancties te kunnen treffen. Die moeten allereerst slim zijn, dus het doel treffen. Ze moeten natuurlijk ook uitvoerbaar zijn. En zaken als reisbeperkingen en de bevroering van banktegoeden moeten even handed zijn: we kunnen niet alleen maar de Soedanese overheid met dergelijke sancties treffen en tegelijk vergeten dat een behoorlijke hoeveelheid rebellen zich ook niet houdt aan het akkoord. Vervolgens moeten we voorkomen dat met de beperkingen ten aanzien van de olietegoeden en -reserves, een belangrijk

Van Ardenne-van der Hoeven

deel van de sanctiebesprekingen, de regering in het zuiden wordt getroffen. Die heeft op zich niets te maken met de problemen in Darfur. We moeten het dus zo organiseren dat de regering in het noorden wordt getroffen, maar niet de regering in het zuiden en dat het noord-zuidvredesproces niet impliciet stagneert door sancties uit het buitenland.

Het is dus niet zo eenvoudig. Je kunt over sancties spreken en ik vind dat we dat ook moeten doen. Ook de no-flyzone is deel van de besprekingen. Ik ben het echter niet eens met de heer Koenders om een Europese battle group op te richten om die no-flyzone actief te maken; daar hoor je natuurlijk in VN-verband een oplossing voor te vinden. Die oplossing ligt eigenlijk al in het akkoord met de Afrikaanse Unie en andere partijen, om een hybride macht te stationeren, waardoor er grondgroepen zijn om de no-flyzone effectief te kunnen maken. De effectiviteit van sancties is dus relevant, evenals het moment van invoering en met welke organisatie de sancties moeten worden uitgevoerd en gecontroleerd. Daar zijn we mee bezig.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Regeling van werkzaamheden



De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de stemmingslijst van morgen de voordracht ter vervulling van een vacature in de Hoge Raad (30911).

Voorts stel ik voor, het aantal leden in het Presidium te stellen op negen. Ook stel ik voor, te benoemen tot lid de leden Ten Hoopen (eerste ondervoorzitter), Kant (tweede ondervoorzitter), Van Beek, Wilders, Van Gent, Slob, Van de Camp en Hamer. Ik stel voor, te benoemen tot plaatsvervangend lid de leden De Pater-van der Meer, Langkamp, Blok, Bosma, Koşer Kaya, Van der Staaij, Koopmans en Dijsselbloem.

Ik stel tevens voor, als commissies zoals bedoeld in artikel 32, tweede lid, van het Reglement van Orde aan te wijzen:

- de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten;
- de commissie voor de Werkwijze der Kamer;
- de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven;
- de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbriefven.

Ik stel daarnaast voor, onder het voorbehoud dat de Eerste Kamer eenzelfde besluit neemt, mij te machtigen om tezamen met de voorzitter van die Kamer de Nederlandse leden aan te wijzen voor de parlementaire vergaderingen van de Raad van Europa en de West-Europese Unie, de Noord-Atlantische Assemblee en de raadgevende interparlementaire commissie inzake de Nederlandse Taalunie. Ik stel voor, onder hetzelfde voorbehoud, deze aanwijzingen te doen gelden tot het bijeenkomen na gehouden verkiezingen van een der Kamers of van beide Kamers in nieuwe samenstelling, met dien verstande dat de aangewezenen in hun functie blijven totdat in hun opvolging is voorzien.

Ten slotte stel ik voor, bij alle aangevraagde en nog aan te vragen VAO's en VSO's het zogenaamde "kerstregime" te hanteren. Alleen leden die een motie

wensen in te dienen, krijgen daarbij het woord. Zij krijgen uitsluitend het woord om een motie in te dienen en een enkele toelichtende zin uit te spreken.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Wit.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Afgelopen dinsdag is een algemeen overleg gevoerd met de staatssecretaris van SZW over het verder openstellen van de grenzen vanaf 1 januari 2007. Ik verzoek u, het verslag van dat algemeen overleg op de plenaire agenda van deze week te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het VAO toe te voegen aan de agenda van morgen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Wit.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Ik doe hetzelfde verzoek met betrekking tot het algemeen overleg over landgebonden asiel. Dit algemeen overleg is op dinsdag 12 december gevoerd. Ik verzoek u om ook het verslag daarvan op de plenaire agenda van deze week te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het VAO toe te voegen aan de agenda van morgen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Vendrik.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter. Namens de fractie van GroenLinks doe ik een hernieuwde poging om nog voor Kerstmis een plenair debat te kunnen voeren over de lopende formatie. Ik hoop dat daar deze keer wel een meerderheid voorstander van is, mede met het oog op artikel 139a van het Reglement van Orde dat deze Kamer in staat stelt om vandaag of morgen nog een debat te voeren over de formatie in aanwezigheid van de informateur, de heer Hoekstra.

De heer **Van Beek** (VVD): Voorzitter. Nu de heer Hoekstra zijn opdracht heeft afgerond, is dit een goed moment om dat debat met elkaar te voeren. De tijdsbepaling "voor Kerstmis" is naar de mening van mijn fractie echter wat te ruim. Als dat debat wordt gevoerd, dan liever vandaag dan morgen. Immers, het debat moet in dit huis worden gevoerd voordat het elders wordt gevoerd.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Mijn fractie had het debat graag eerder gevoerd, maar sluit zich aan bij het verzoek om het voor Kerstmis te voeren. De uitdrukking "liever vandaag dan morgen" neem ik daarbij heel letterlijk; liever vandaag dus.

De heer **Van de Camp** (CDA): Voorzitter. Wij kunnen instemmen met het verzoek om een debat. Wij doen de suggestie om er een fractievoorzittersdebat van te maken.